

DOĞAN HASOL

MİMARLIK CEP SÖZLÜĞÜ

Remzi Kitabevi

DOĞAN HASOL

Galatasaray Lisesi'ni ve İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'ni bitirdi, bir süre aynı fakültede asistanlık yaptı.

1965-66'da Mimarlar Odası İstanbul Şubesi'nin Sekreter Üyeliği'ni, 1966-69 arasında da Mimarlar Odası'nın dergisi Mimarlık'ın Yazı İşleri Müdürlüğü'nü üstlendi. Mimarlar Odası yönetim kurullarında görev aldı. 1968'de bir grup arkadaşıyla birlikte, yapı alanında bir bilgi merkezi olan Yapı-Endüstri Merkezi'nin (YEM) kuruluşunu gerçekleştirdi. Daha sonra, YEM'in üyesi olduğu Uluslararası Yapı Merkezleri Birliği (UICB)'nin Başkanlığına iki kez seçildi. Başkanlığı sona ererken kendisine UICB Genel Kurulu'nca onursal üyelik payesi verildi.

Doğan Hasol, YEM'in bilgi merkezi işlevi doğrultusunda, Yapı dergisinin yanı sıra başta Yapı Kataloğu olmak üzere, mesleki kataloglar ve mimarlık kitaplarının yayımlanmasına, kurslar, konferanslar, seminerler düzenlenmesine öncülük etti.

1990'da eşi Hayzuran Hasol ile birlikte, yapı dalında, Mimarlar Odası'nın Ulusal Mimarlık Ödülü'nü kazandı. Serbest mimarlık çalışmalarını eşi ve kızları Ayşe Hasol Erktin'le birlikte kurdukları Has Mimarlık grubu içinde sürdürmektedir. Kendisine, 1998 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi'nce "Fahri Doktor", 1999'da Yıldız Teknik Üniversitesi'nce, 2012'de İstanbul Kültür Üniversitesi'nce "Onursal Doktor" unvanı, 2000'de Mimarlar Odası'nca, 2014'te de İstanbul Serbest Mimarlar Derneği'nce "Mesleğe Katkı Başarı Ödülü" verilmiştir.

Doğan Hasol'un yazıları ve kitapları için bakınız:

www.doganhasol.net

DOĞAN HASOL

MİMARLIK
CEP SÖZLÜĞÜ

Remzi Kitabevi

MİMARLIK CEP SÖZLÜĞÜ / Doğan Hasol

© Remzi Kitabevi, 2019

Her hakkı saklıdır.

Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

ISBN 978-975-14-1916-3

BİRİNCİ-BEŞİNCİ BASIM: YEM Yayın, 2009-2017

ALTINCI BASIM: Remzi Kitabevi, Kasım 2019

Kitabın basımı 2000 adet yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul

Sertifika no: 10705

Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090

www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı: Seçil Ofset, 100. Yıl Mah., Matbaacılar Sitesi

4. Cad. No: 77 Bağcılar-İstanbul

Sertifika no: 44903 / Tel (212) 629 0615

Cilt: Çifçi Mücellit, 100. Yıl Mah., Matbaacılar Sitesi

5. Cad. No: 24-25 Bağcılar-İstanbul

Tel (212) 629 4783

ÖNSÖZ

Bu cep sözlüğünün hazırlanmasına dayanak oluşturan *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü* ilk kez 1975 yılında çıktı ve bugüne değin 15 kez basıldı. Her baskısında yenisinden ele alınarak güncelleştirilen sözlük, kırk küsur yıldan beri, öğrencilik dönemlerinden başlayarak mimarlar ve yakın meslek dalları için bilgi-yoğun bir başvuru kaynağı oluştırdı. Elinizdeki sözlük ise, hem mimarlığa ilgi duyanlar, hem de mimarlar için, boyutu ve içeriğiyle, kullanılması kolay bir el altı kaynağı niteliğindedir.

Bir süre önce Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA), hazırlamakta olduğı çeşitli bilim dallarının terimlerini derleyecek sözlük için benden de mimarlık terimlerini istemişti. Bitirip kendilerine ulaştırdığım çalışma aynı zamanda bu cep sözlüğünün esin kaynağı oldu. *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü*’nden damıtılmış bir öz niteliğindeki *Mimarlık Cep Sözlüğü* böylece, kırk yıllık bir deneyimi de arkasına alarak titiz bir çalışmayla hazırlandı.

Sözcükler ve terimler dillerin yapıtaşlarıdır. Bunların çeşitli meslek dallarında derlenmesi hem o alanlarda hem de genelde dilin zenginleşmesini ve doğru kullanılmasını sağlar. Sözlüğün Türkçeye, mimarlığa ve kullananlara yararlı olması dileğiyle...

Doğan Hasol

SÖZCÜKLERİN AÇIKLANMASINDA TUTULAN YOLLAR

- Sözcüklerin açıklanmasında, kısaltmalarda ve işaretlemelerde Türk Dil Kurumu'nun ve Türk Dil Derneği'nin sözlük ve kılavuzlarında olan yollara uyulmaya çalışılmıştır.
- Madde başı sözcükler abecesel sırayla, siyah puntolarla; eşanlamlı sözcükler açıklamaların sonunda italik harflerle verilmiştir.
- Terimler ilk sözcüğe göre abecesel olarak sıralanmıştır.
- Akım, tarz ve üsluplar ilk harfleri büyük olarak verilmiştir.
- Sözcüklerin türlü anlamları numaralanmıştır. Tanımlarda çeşitli anlamlı sözcükler geçtiğinde hangi anlamın düşünüldüğü, o sözcüğün üst yanına ufak punto rakamla anlamın numarası yazılarak belli edilmiştir. Örneğin **kalınlık** sözcüğü şöyle tanımlanmıştır: cumba². Buradaki cumba sözcüğünün yanındaki 2 rakamı bu sözün ikinci anlamıyla kullanıldığını gösterir.
- Tanımlamanın sonuna konulan Bkz. kısaltması ile eşanlamlı bir sözcüğe değil, anlam yakınlığı ya da karşıtlığı olan başka bir sözcüğe dikkat çekilmek istenmiştir.
- Tamlama durumundaki terimlere baştaki sözcüğe göre yer verilmişse de geniş tanımlama anlamın ağır bastığı sözcüğe göre yapılmıştır. Örneğin **asma çatı** “çatı” sözcüğünün, **burma sütun** “sütun” sözcüğünün yanısıra açıklanmıştır. Bu yöntem mesleki terimlerin bir arada açıklanması ve topluca görülebilmesi bakımından daha yararlı olmaktadır.
- Sert ünsüzle sona erdiği halde ünlü ile başlayan bir ek alınca yumuşamayan (**kesit**, **konut** gibi) isimler **kesit-ti**, **konut-tu** biçiminde gösterilmiştir.
- Yabancı sözcüklerin kökeni kısaltmalarla gösterilmiş, başka bir dilden bir ek ya da sözcükle birleşmiş olanlar her iki dilin kısaltması ile belirtilmiştir.
- Yabancı birleşik sözcüklerin temel öğeleri, gerekli görüldükçe açıklanmıştır.
- Terim niteliğindeki sözcüklerin hangi bilim ya da meslek dallarında kullanıldıkları kısaltmalarla belirtilmiştir.

KISALTMALAR

a.	Ad
akus.	Akustik terimi
Al.	Almancadan
Amr.	Amerikancadan
Ar.	Arapçadan
ark.	Arkeoloji
ayd.	Aydınlatma terimi
ba.	Betonarme terimi
Bkz.	Bakınız, ayrıca bakınız (eşanlamlıları göstermez, yakın anlamlı ya da ilişkili sözcüklere gönderir.)
Cerm.	Cermen dilinden
ç.	Çoğul
Çin.	Çince
çiz.	Çizim terimi
dül.	Dülgerlik terimi
elk.	Elektrik terimi
Erm.	Ermeniceden
esk.	Eskimiştir
Far.	Farsçadan
fels.	Felsefe terimi
Fin.	Fince
fiz.	Fizik terimi
Flam.	Flamancadan
Fr.	Fransızcadan
geom.	Geometri terimi
hid.	Hidrolik terimi
Hint.	Hintçeden
hlk.	Halk ağzında
Hol.	Hollanda dilinden
huk.	Hukuk terimi
İbr.	İbrancadan
İng.	İngilizceden
İsp.	İspanyolcadan
İt.	İtalyancadan
Jap.	Japoncadan
jeol.	Jeoloji terimi
Kelt.	Keltçeden
kim.	Kimya terimi
Lat.	Latince
Mac.	Macarcadan
malz.	Yapı malzemesi terimi

mar.	Marangozluk terimi
mat.	Matematik terimi
mec.	Mecaz olarak
mit.	Mitoloji terimi
MÖ.	Milattan önce
MS.	Milattan sonra
Osm.	Osmanlıcadan
Örn.	Örneğin
Port.	Portekizceden
Rus.	Rusçadan
Sansk.	Sanskritçeden
sıf.	Sıfat
süs.	Süslemecilik terimi
str.	Strüktür tasarımı terimi
şeh.	Şehircilik terimi
şek.	Şekil
T.	Türkçe
tes.	Sıhhi tesisat terimi
tlf.	Telefon terimi
topo.	Topoğrafya terimi
vb.	Ve benzerleri
yer.	Yerel ağızda
Yun.	Yunancadan
yy.	Yüzyıl

İŞARETLER

- ° Sözcüğün ilk harfinin üstünde bulunan derece işareti sözcüğün yabancı asıllı olduğunu gösterir.
- < Yabancı sözcüklerin Türkçeye geçtiği dil ile ilk kaynağı olan dilin kısaltması arasında konmuştur.

A

abadana Eski İran'da hükümdarların taht salonlarına ve bu salonu içeren, önü sütunlu saraylarına verilen ad, °apadana.

abajur Fr. (*abat-jour*) 1. Aydınlığı bir yere yöneltmek ve ışığın doğrudan doğruya gözlere vurmasını önlemek için kullanılan lamba (I) siperi. 2. Kalın bir dış duvarda delik şeklinde açılmış olup daha çok ışık almak için içeriye doğru genişleyen şevli pencere.

abak, abakus Fr. (*abaque*) < Lat. (*abacus*) Antik sütun başlıklarının üstüne gelen, genişçe ve dışa taşkın tabla, başlık tablası, °mahmel.

abak(us) mahmuzu Bazı abakların köşelerinde yer alan kıvrımlara verilen ad.

abakulus Lat. (*abaculus*) °Tessera.

abide Ar. (*ebed* sonsuzluk) Anıt.

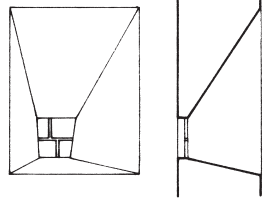
açıkhava tiyatrosu Bkz. tiyatro.

açıt Pencere ya da kapı boşluğu.

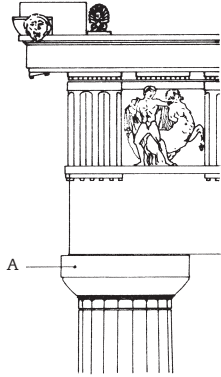
açma Girecek veya çıkacak yer: pencere açması, kapı açması.

ad-hoc mimarlık (*ad hoc* okunur) Modern mimarlığa karşı 1970'lerin başında doğmuş olan akım. Parçaların bir amaca yönelik olarak ya da bir sorunu çözmek üzere bir araya getirilmesini savunur.

aditon, aditum Yun. Eski çağlarda tapınakların, içinde

abajur²
(Le Corbusier'nin Ronchamp Şapeli'nden)

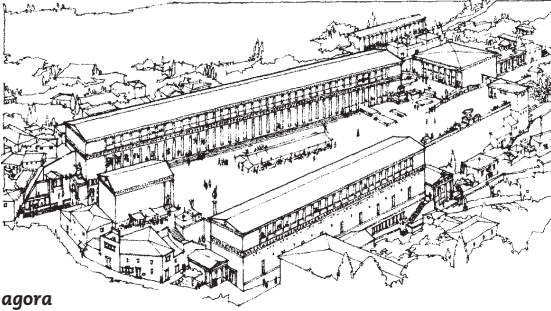

abak (Parthenon'dan)

tanrı ya da tanrıçanın heykelini, kutsal şeyleri, tanrıya sunulan armağanları saklayan en içteki odası.

adsız mimarlık Anonim mimarlık.

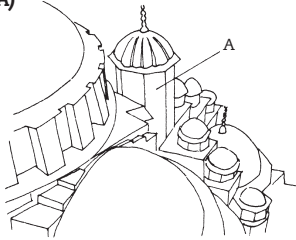
afrodisiyas Yun. Eski Yunan'da, özellikle Kyrene ve Kilikya'da Afrodit'e duyulan saygı nedeniyle birçok kente verilmiş ad.

agora

Asos agorası MÖ 2.yy.

ağırlık kulesi (A)

agora Yun. Eski Yunan kentlerinde, çoğu portiklerle çevrilmiş çarşı ya da toplantı alanı.

ağırlık kulesi Büyük kubbe-lerin açılma kuvvetini karşılayarak dengeyi sağlamak amacıyla, kubbe kemerlerini taşıyan ayaklara üstten bir ağırlık daha eklemek için bunların üzerine kurulan, içi dolu ya da kısmen boş, taş kulelerden her biri; *dayanma kulesi*.

ağızlık taşı Taştan yapılmış kuyu bileziği.

ağörgü Taşları ağ şeklinde yerleştirilmiş duvar örgüsü.

ağtonoz Gotik mimarlıkta kullanılmış olan ve çok sayı-

daki kaburganın kesişmesiyle oluşmuş ağ biçiminde parçalı tonoz.

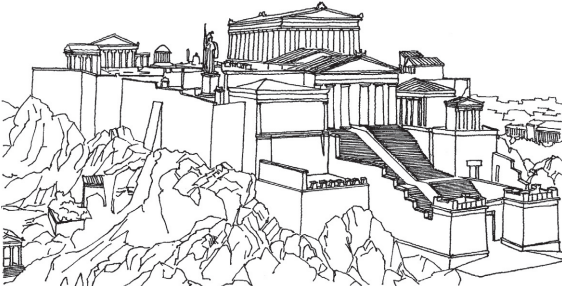
ahşap Ar. (*haşep*'in çoğulu. Türkçe'de çoğul anlamını yitirmişti) 1. sıf. Ağaçtan, tah-tadan yapılmış: *ahşap ev*. 2. Ağacın odun kısımları, ke-reste, tahta.

akademicilik Fr. T. Son şek-lini bulmuş sayılan bir este-tik düzene ve akademi gele-neklerine sıkı sıkıya bağlılık, °*akademizm*.

akant(us), akantıyaprağı Yun. (*akantha diken*) Kenger-yaprağı.

akılcılık Usçuluk, °*Rasyona-lizm*.

akıllı bina Otomasyonla do-natılmış bina.

Atina akropolü

akromatizm Yun. Kromatik renklerin değil de siyah, beyaz, grinin kullanılması.

akropodyum Yun. (*akros* uç, *podos* ayak) Bir heykeli taşıyan ve çoğu kez onunla aynı parçadan yapılmış olan alçak kaide.

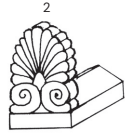
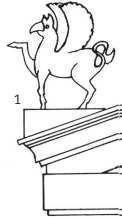
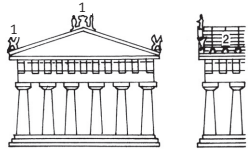
akropol,-lÜ Fr. (*acropole*) < Yun. Eski Yunan kentlerinde, kentin yüksek noktasına kurulan ve en önemli yapıları, tapınakları barındıran içkale, erk, üstkent, °akropolis.

akropolis Yun. (*akros* yüksek, *polis* kent) Akropol.

akroter Fr. (*acrotère*) < Yun. Antik alınlığın tepesine ya da yanlarına yerleştirilerek üzerine heykel ve süslemeler konulan kaide.

aksiyal plan Bir eksen üzerinde uzunlamasına gelişen plan şeması, *eksenel plan*.

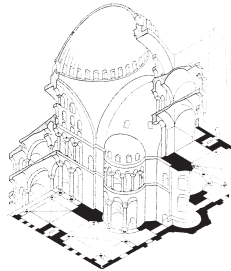
aksonometri, aksonometrik izdüşüm Yun. (*axon* eksen, *metron* ölçü) Bir cismi (örneğin bir yapıyı) üç boyutlu olarak gösteren bir geometrik çizim türü; paralel izdüşümle elde edilen perspektif, *paralel izdüşüm*, *paralel perspektif*.

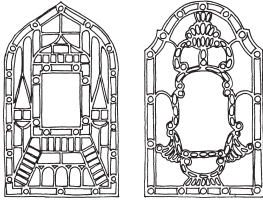

1. akroter

2. antefiks

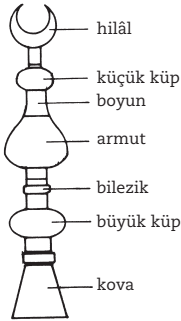
aksonometrik izdüşüm

alçı pencere: Rodos'tan örnekler (Balducci'den).

alem

Bir alemin çeşitli bölümleri

akustik Seslerin işitilmesi yönünden bir yerin niteliği.

mimari akustik Binalarda sesin iyi işitilebilmesi için mimarların ve mühendislerin kullandıkları tekniklerin bütünü.

akustik yalıtım Ses yalıtımı.

alaturka kiremit Bkz. kiremit.

albüm Fr. (*album*) < Lat. Eski Romalılarda, üzerlerine resmi belgelerin ve özel kişilerin duyurularının yazıldığı, alçı ile kaplı duvar panosu.

alçak kabartma Bkz. kabartma.

alçı Alçıtaşını özel fırınlar da 120-180°C'de ısıtıp bağlı bulunduğu kristal suyunu uçurarak ve kalan kalsiyum sülfatı (CaSO₄) toz haline getirerek elde edilen gereç.

alçı pencere Camları alçı kayıtlara tutturulmuş pencere, °revzen.

aleipterion Yun. Eski Yunan gimnazyumlarında ve Roma hamamlarında tepidaryuma bağlı yağlanma mekânı.

Aleksandrin üslubu, Aleksandr dönemi üslubu Rusya'daki ampir üslubu.

alem Ar. Minare, kubbe, sancak direği gibi yüksek şeylerin tepesine yerleştirilen madenden yapılmış hilal, ay yıldız ya da lale şeklinde süslü tepelik.

Alevli Gotik, Alevli Üslup Fransız Gotiğinin son evresine (15.yy.) verilen ad (Fr. *flamboyant*). Bkz. Gotik.

alın duvarı Bir beşikçatıda damlalık aşığının yanında giden duvar parçası.

alın tahtası Bir ahşap saçakta merteklerin uçlarını birleştiren, yani saçığın altına boydan boya yerleştirilen tahta.

alınlık Kimi yapılarda giriş kısmının ya da kapı ve pencerelerin üstünde bulunan üçgen veya yarı değirmi süsleme, °fronon.

alınlık tablası Bir alınlığın iki eğik kenarı ya da kemeri ile alttaki yatay kaidesinin çevrelediği üçgen veya yarı daire bölüm.

alkazar Ar. (*el kasr şato*) Endülüs Araplarından kalma şatolara İspanyolların verdikleri ad.

alkov Fr. (*alcôve*) < Ar. (*el kubu küçük oda*) Halvetgâh.

alle Fr. (*allée*) İki yanı ağaçlı bazen de üstü dallarla örtülü yaya yolu.

almaçlı düzen Romanesk bazilikalarda, orta sahnın yan sahnılardan ayıran sütun ve kemerlerin bir sütun bir kemer ya da iki sütun bir kemer şeklinde sıralandığı düzen.

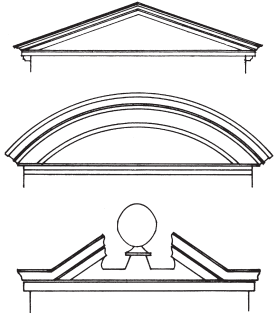
almasıık duvar örgüsü Bir duvarda taş sırası yüksekliklerinin bir düzen izleyerek değişmesiyle ya da birbirini izleyen taş ve tuğla sıralarıyla oluşmuş duvar örgüsü.

almasıık düzen Birbirini izleyen farklı biçimde bezeme örgelerinden ya da ayak, sütun gibi mimarlık öğelerinden oluşan alt dizilerin yinelenmesiyle ortaya çıkan düzen.

alt başlık 1. Bir kafes kirişin ya da çatı makasının alttaki çubuklarından meydana gelen bölümü. **2.** Bir kapı kanadının altında bulunan serenleri bağlayan parça.

alt/geçit Bkz. altgeçit.

altar Lat. (*altare yüksek yer*) (Özgün olarak) Hıristiyanlık öncesi çoktanrılı çeşitli dinlerde, hayvanların, üzerinde kurban edildikleri taş masa,

alınkklar

üstteki: Roma (üçgen)

alttakiler: Rönesans

(yuvarlak, kesik)

altar (A)

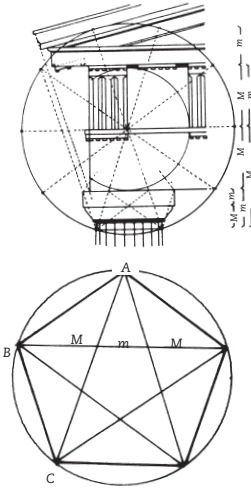
(Nike Anıtı önünde)

sunak, kurban taşı, tapçağı, tapçak; (kiliselerde) çoğu taştan yapılan ve takdis ayini için kullanılan masa ya da yüksekçe döşeme.

altar panosu Altarın arkasında yer alan resim ya da heykelli dinsel tasvirlerin bulunduğu yüzey.

altgeçit Doğal zeminin altındaki yaya ya da taşıt geçidi.

altılı tonoz Altı bölümlü tonoz. Bkz. tonoz.

Bir dorik tapınağın saçaklığında ve beşgende altınbölüm.

altınbölüm, altınkesim, altınoran Eski Yunanların tapınaklarına uyguladıkları ve o çağdan beri iki uzunluk arasında en güzel ilişkiyi verdiği benimsenen aritmetik oran.

altısütunlu Antik Yunan ve Roma mimarlıklarında, ön cephesinde altı sütun bulunan yapı tipi; °hegzastil.

altlık Üstüne sütun, heykel, dikilitaş, vazo oturtulan som ayak, °kaide, ayaklık.

altıstrüktür T. Lat. Bir strüktürün toprak altında kalan bölümü.

altyapı Su, elektrik, kanalizasyon, yol gibi tesislerin topuna verilen ad, °enfrastrüktür.

sosyal altyapı Sağlıklı bir çevre meydana getirmek

amacıyla yapılması gereken eğitim, sağlık, dinsel, kültürel ve yönetsel yapılar ile park, çocuk bahçeleri, açık spor alanları gibi yeşil alanlara verilen genel ad.

teknik altyapı Elektrik, doğalgaz, içme ve kullanma suyu, yağmur suyu drenajı, kanalizasyon, her tür ulaşım, haberleşme ve arıtım gibi hizmetlerin sağlanması için yapılan tesisler ile açık ve kapalı otopark kullanışlarına verilen genel ad.

altyapı projesi Bir yerleşmede yol, su, kanalizasyon, hafriyat, enerji giriş çıkışları vb. işler için hazırlanan proje.

ambon Fr. İlkel bazilikaların sahnında vaaz yeri ya da kürsüsü.

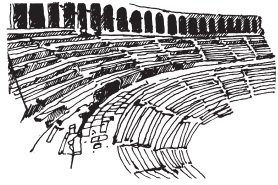
ambülatuar Fr. (*ambulatoire*) < Lat. (*ambulare* yürümek) 1. Eski Yunan mimarlığında, atletizm yarışmaları için kullanılan uzun portik. 2. Eski Roma mimarlığında, sütun sırası veya ağaçlarla çevrili, örtülü ya da açık, uzun yaya yolu. 3. Çevredaliz, °deambülatuar.

amfi Bkz. anfi.

Ampir, Ampir üslubu Fr. (*empire*) I. Napolyon döneminde Paris'te başlamış ve 1800-40 arasında bütün Avrupa'ya hatta Türkiye'ye yayılmış olan mimarlık, mobilya, giyim vb. tarzı; *impatorluk üslubu*.

Türk Ampir Üslubu 1845-74 arasında, özellikle İstanbul'da yaygın olarak görülmüştür. Fransa'dan gelen

kimi sanat eşyası ve oradaki yapıları inceleme olanağını bulan Hristiyan mimarlar yoluyla Türkiye’de yeni bir akım olarak beliren Ampir Üslubu, Avrupa’daki uygulamadan büyük farklılıklar göstermiştir.

anfityatro

ana duvar Yığma bir yapıda taşıyıcı duvar, *beden duvarı*.

ana kapı Büyük bir yapının ana girişi; *cümle kapısı*; (eski büyük yapılarda) *taçkapı*.

ana giriş Yüklerini başka girişlere değil de doğrudan doğruya kolonlara ya da taşıyıcı duvarlara aktaran giriş.

ana kubbe Camilerde filayakları ya da anaduvar üzerindeki kasağa oturtulmuş kubbe, *orta kubbe*.

ana kule Kalelerde en büyük ve en önemli kule, ki en son savunmada kullanılırdı, *başkule*.

ana yapı Bir yapı bütünü içinde yükseklik ve biçimiyle göze çarpan önemli bölüm.

anahtartaşı Kilittaşı.

anakent bölgesi °Metropoliten alan.

anarşik mimarlık, anarşik yapılaşma Gecekondu, kaçak yapılaşma türünden, mimarlık dışı yapılaşma.

anastilosis Yun. Yıkılmış arkeolojik yapıların, özgün parçaları biraraya getirilerek yeniden kurulması.

andron Yun. Eski Yunan evlerinde erkeklere ayrılmış bölüm ve burada yer alan büyük salon. Bkz. selamlık, yinekiyon.

anfi Yun. (*amphi*) Anfityatro sözcüğünün kısaltılmışı.

anfiprostil Yun. Ön ve arka yüzleri sütunlu Eski Yunan tapınağı.

anfityatro, anfiteatr İt. (*anfiteatro*) < Yun. **1.** Bir gösteri veya toplantı yerinde seyirci ya da dinleyicilerin oturacağı sıraları arkaya doğru basamak basamak yükselen bölüm, °*anfi*. **2.** Romalılarda, içinde halk eğlencelerinin düzenlendiği, basamaklı oturma yerleri bulunan, yuvarlak ya da oval, yüksek duvarlı yapı. **3.** Bir tiyatrodan yanm daire şeklinde galeri.

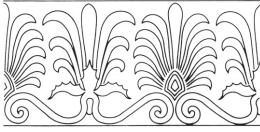
anfora Lat. (*amphora*) İki kulplu, yumurta biçiminde, dibi çoğunlukla sivri olan ya da bir ayakla biten antik toprak kap.

anıt,-tı **1.** Önemli bir olayın ya da büyük bir insanın anısını yaşatmak üzere dikilen, göze çarpacak büyüklükte heykel ya da yapı, °*abide*. **2.** Tarih ve sanat değeri büyük yapı.

anıt kabir, anıt mezar Anıtsal mezar, °*mozole*.

ankon Fr. (*ancon*) < Yun. (*agkon*) Bir saçak silmesini ya da bir çıkmayı destekleyen bir çeşit taş konsol.

anlatımcı Dışavurumcu, °ekspresyonist.

antemiyon

Anlatımcılık Dışavurumculuk, °ekspressionizm.

anonim mimarlık Yaratıcıları bilinmeyen, halkın ortak malı olmuş mimarlık, *adsız mimarlık*.

ante Lat. Eski Yunan ve Roma mimarlıklarında bir duvarın köşesinde ya da ucunda yer alan sütun ya da duvar ayağı.

antefiks Lat. (*antefixa*) Eskiden kiremitlerin uçlarını tutmak üzere yapıların çatılarına ya da frizlerine konulan çoğu pişmiş topraktan yapılmış süslere verilen ad, kiremit ağızlığı.

antemiyon Yun. (*anthos* çiçek) Eski Yunan ve Roma mimarlıklarında, mermer antefikslerde ya da silmelerde görülen, hanımeline andırır oymalı bir çeşit süsleme.

anten tapınağı Önünde iki sütun bulunan Eski Yunan tapınağı.

antik Fr. (*antique*) < Lat. s. Eskiçağ ve özellikle MÖ 6.yy. ile MS 3.yy. arasında kalan dönemdeki Yunan ve Roma tarih ve uygarlıkları ile ilgili; Antikçağ'a ilişkin.

antik örgü Bkz. örgü.

Antikçağ Fr. T. Eskiçağ, özellikle Eski Yunan ve Roma uygarlıklarının gelişip yayıldığı MÖ 6.yy. ile MS 3.yy. arasındaki çağ, °Antikite.

antişambr Fr. (*antichambre*) < Lat. Bir ya da birkaç odaya geçit veren, genellikle bekleme ya da servis odası görevi yapan ön oda, *ara oda*, *aralık*¹.

antre Fr. (*entrée*) Bir binanın ya da apartman dairesinin ilk girilen bölümü, *giriş*.

antrepo Fr. (*entrepôt*) Sınırlı bir süre bekletilecek malların konulduğu depo.

apadana °Abadana.

apartman Fr. Her katında bir ya da daha çok daire bulunan çok katlı konut yapısı, *apartman binası*.

nokta apartman Kule gibi yüksek apartman.

apartman dairesi Bir konut binası içinde birkaç oda ile mutfak, banyo ve heladan meydana gelen, bir kişi ya da bir ailenin oturabileceği büyüklükte daire.

apartotel (*apartman otel'den*) Yalnızca küçük apartman dairelerinden oluşan bir çeşit otel, °*rezidans*.

apium Lat. Gotik mimarlıkta bezemede kullanılmış olan kereviz yaprağı örgesi.

aplik Fr. (*applique*) 1. Duvar şamdanı, duvar lambası.

2. Bir yüzeye dekorasyon veya benzeri amaçla yapıştırılmış ya da tutturulmuş nesne.

aplik çıtası Baskı çıtası.

apoditeryum Lat. Roma hamamlarında soyunma bölümü.

apofij, apofiz Yun. Sütun gövdesiyle başlık ya da kaidenin birleştiği noktada yumuşak geçişi sağlayan içbükey eğrilik.

apsidiyol,-lü Fr. (*absidiole*) Bir apsidin çevresinde ya da neflerin ucunda yer alan yarım daire şeklindeki şapel-lerden her biri, küçük apsit.

apsit Yun. (*apsis, idos daire, tonoz*) Kiliselerde koronun arkasında bulunan ve camilerin mihrap kısmının karşılığı olan, yarım daire ya da yarım çokgen şeklinde çoğu fınntonozu ile örtülü bölüm.

apter, apteros Yun. (*a "sız", pteron kanat*) Eski Yunan ve Roma sanatında, geleneklere göre kanatlı olan tanrı figürlerinin, bazen kanatsız ya da kesik kanatlı yapılmış heykelleri için kullanılan terim.

apter tapınak Eski Yunan ve Roma mimarlığında, 'kanatsız' yani iki uzun kenarında sütun bulunmayan tapınak türü.

ara Lat. Eski Roma mimarlığında üzerinde kurban kesilen sunak.

arabesk Fr. (*arabesque*)

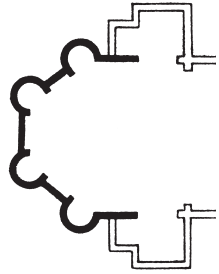
1. Araplara özgü, Arap tarzında. **2.** Kıvnla kıvnla birbirinin içinden geçerek uzayıp giden yapraklı dalları andıran birtakım şekillerden oluşan yüzey bezeme türü, girişik bezeme, °girişik tezyinat, arapyolu, °arapkhâri.

arakat Bkz. kat.

aralama duvarı İki boşluk ya da iki pencere arasında kalan duvar parçası, aralamalık, ayna duvarı.

aralamalık Aralama duvarı.

aralık **1.** Evin iki bölümü ya da iki oda arasındaki dar geçit, °antişambr. **2.** İki şey arasındaki küçük açıklık, bi-tişke, °derz.

apsit ve apsidiyoller:

Fransa'da St. Benoît sur Loire Kilisesi'nden.

arapkhâri °Arabesk.

arapyolu Osmanlı dönemi-nin sonlarında arabesk be-zeme için kullanılan terim.

arasta Far. (*araste süslenmiş*)

1. Eskiden çarşılarda aynı çe-şit mal satan esnafın bulun-duğu bölüm. **2.** Üstü örtü-lü ya da dükkânlarının önü saçaklı çarşı. **3.** Ordu çarşısı, eskiden ordugâhta kurulan seyyar çarşı.

arastak Far. **1.** Yapıların üzerine gelen süslü saçak.

2. Tavan. **3.** Yatak sayvanı.

arduvaz Fr. (*ardoise*) Kaya-ğantaş.

arduvaz çatı Kayağantaş kaplı çatı.

area Lat. İlk Doğu kilisele-rini çevreleyen ağaçlı kut-sal avlu.

arena Lat. (*harena kum, kumlu yer*) **1.** Çok ince kum.

2. Antikçağda anfitiyatro, hi-podrom, sirk gibi yerlerin or-tasında güreş, yarış, oyun gibi çeşitli gösteriler yapılan, üzerine kum serilmiş alan.

3. Spor dışı eğlence olanak-lanna da yer verecek şekilde tasarlanmış stadyum.

Mimarlık Cep Sözlüğü, Doğan Hasol'un kırk küsür yıla yayılan yoğun ve titiz çalışmasının ürünü olan *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü*'nün özünü damıtıp farklı bir anlayışla yorumlamasının bir ürünü olarak ortaya çıktı.

Boyutlarıyla kolay kullanım olanağı veren *Mimarlık Cep Sözlüğü* mimarlar ve mimarlık öğrencileri için olduğu kadar mimarlığa, sanata ve tasarıma ilgi duyanların yanısıra yakın meslek dallarında çalışanların da rahatlıkla yararlanabileceği şekilde, kapsayıcı ve yoğun bir içeriğe sahip.

Yaklaşık 3.000 maddeden oluşan sözlükte, açıklamaları desteklemek amacıyla 400'e yakın çizim ve fotoğraf bulunuyor.

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-1916-3

9 789751 419163